

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 12/2004 vp

Hallituksen esitys laiksi vesienhoidon järjestämisestä, laiksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta ja laiksi vesilain muuttamisesta sekä maasta toiseen ulottuvien vesistöjen sekä kansainvälisten järvien suojelusta ja käytöstä tehdyn vuoden 1992 yleissopimuksen vesivaroja ja terveyttä koskevan pöytäkirjan hyväksymisestä ja laiksi sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Ympäristövaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Ympäristövaliokunta on 8 päivänä syyskuuta 2004 päivätyllä kirjeellään pyytänyt sosiaali- ja terveysvaliokunnan lausuntoa hallituksen esityksestä laiksi vesienhoidon järjestämisestä, laiksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta ja laiksi vesilain muuttamisesta sekä maasta toiseen ulottuvien vesistöjen sekä kansainvälisten järvien suojelusta ja käytöstä tehdyn vuoden 1992 yleissopimuksen vesivaroja ja terveyttä koskevan pöytäkirjan hyväksymisestä ja laiksi sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta (HE 120/2004 vp). Lausuntoa on pyydetty erityisesti siltä osin kuin esi-

tys koskee edellä mainitun pöytäkirjan hyväksymistä ja sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamista.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitussihteeri Satu Räsänen ja ylitarkastaja Jukka Matinvesi, ympäristöministeriö
- ylitarkastaja Jari Keinänen, sosiaali- ja terveysministeriö
- lakimies Tuire Taina, maa- ja metsätalousministeriö.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki vesienhoidon järjestämisestä. Ympäristönsuojelulakia ja vesilakia ehdotetaan muutettaviksi. Ehdotetuilla laeilla pantaisiin täytäntöön yhteisön vesipolitiikan puitteista annetun direktiivin velvoitteet. Vesienhoidon järjestämisestä ehdote-

tulla lailla pantaisiin täytäntöön myös Yhdistyneiden Kansakuntien Euroopan talouskomission piirissä tehdyn, maasta toiseen ulottuvien vesistöjen ja kansainvälisten järvien suojelua ja käyttöä koskevan yleissopimuksen vesivaroja ja ter-

veyttä koskevan pöytäkirjan edellyttämät toimet.

Ehdotettu laki vesienhoidon järjestämisestä sisältäisi perussäännökset vesienhoidon järjestämisestä ja sen edellyttämistä menettelyistä. Lain toimeenpanosta annettaisiin yksityiskohtaiset säännökset asetuksella. Direktiivin edellyttämällä tavalla laissa säädettäisiin vesienhoitoalueista, viranomaisten yhteistyöstä, kansainvälisestä yhteistyöstä, vesien tilaan vaikuttavien tekijöiden selvittämisestä, vesien tilan yleisistä tavoitteista, seurannasta, vesien ominaispiirteiden tarkastelusta, vesien luokittelusta, vesien hoidon suunnittelusta sekä kansalaisten ja eri tahojen osallistumisesta suunnitteluun.

Vesienhoidon toimien yleisenä tavoitteena olisi suojella, parantaa ja ennallistaa vesiä siten, että pintavesien ja pohjavesien tila ei heikkene ja että niiden tila on vähintään hyvä. Pintavedet eroteltaisiin ominaispiirteiden perusteella luontaisiin tyypeihin ja veden kemiallisen ja ekologisen tilan perusteella luokkaan, joka ilmaisee veden tilan verrattuna sen luonnontilaan. Pintaja pohjavesiin kohdistuva ihmisen aiheuttama kuormitus ja vesistön muuttaminen selvitettäisiin. Vesienhoitoalueilla laadittaisiin vesienhoitosuunnitelmia ja niiden toimenpideohjelmiä. Niissä esitettäisiin myös erityiset terveyttä koskevat näkökohdat. Vesienhoitosuunnitelman osana esitettäisiin myös ympäristöselostus, josta säädetään tiettyjen suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista ane-

tussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä. Pääasiallinen vastuu suunnittelusta ja seurannasta olisi alueellisilla ympäristökeskuksilla ja terveystieteiden osalta kuntien terveysviranomaisilla. Ensimmäinen yhteensovittettu vesienhoitosuunnitelma on julkaistava viimeistään 22 päivänä joulukuuta 2009.

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi vesivaroja ja terveyttä koskevan pöytäkirjan. Esitykseen sisältyy lakiehdotus pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.

Pöytäkirjan tarkoituksena on edistää kaikilla soveltuvilla tasoilla yksilöiden ja yhteisöjen terveyttä ja hyvinvointia kestävä kehityksen mukaisesti kehittämällä vesitaloutta. Pöytäkirjan mukaan sopimuspuolien tulee laatia ja julkaista kansallisia sekä paikallisia tavoitteita, jotka on saavutettava tai ylläpidettävä vedestä aiheutuvien sairauksien ehkäisemiseksi. Sopimuspuolten on myös huolehdittava kansalaisten osallistumismahdollisuuksista.

Direktiivi tuli saattaa osaksi kansallista lainsäädäntöä 22 päivänä joulukuuta 2003. Pöytäkirjan voimaansaattamislaki on tarkoitettu tulemaan voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan, kun pöytäkirja tulee Suomen osalta voimaan. Pöytäkirja tulee kansainvälisesti voimaan 90 päivän kuluttua siitä päivästä, kun kuusitoista ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjaa on talletettu Yhdistyneille Kansakunnille.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Sosiaali- ja terveysvaliokunta on tarkastellut hallituksen esitystä omaan toimialaansa kuuluvan vesivaroja ja terveyttä koskevan pöytäkirjan osalta.

Vesivaroja ja terveyttä koskeva pöytäkirja on yhteisöoikeuden näkökulmasta niin sanotun jaetun toimivallan sopimus, jonka määräykset kuuluvat osittain yhteisön ja osittain jäsenvaltioiden toimivaltaan. Komission esityksen mukaan pöytäkirjan täytäntöönpanosta ei aiheudu yhteis-

sön kannalta täysin uusia velvoitteita, joita ei olisi otettu huomioon vesipolitiikan puitteista annetussa direktiivissä.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan pöytäkirjan säännöksiä toteutetaan terveydensuojelu-, ympäristönsuojelu-, kemikaali-, vesihuolto- ja hallintolainsäädännöllä. Nykyisin voimassa oleva terveydensuojeluviranomaisten suunnittelujärjestelmä ei kuitenkaan vastaa pöytäkirjan vaatimuksia. Vesienhoidon järjestämisestä ehdotetun lain 3 luvun mukaisella vesien-

hoitosuunnitelmalla toimeenpantaisiin pöytäkirjan edellyttämä kokonaisvaltainen vesien käyttö-, hoito- ja suojelusuunnitelma. Sekä direktiivi että vesivaroja ja terveyttä koskeva pöytäkirja edellyttävät suunnittelun eri vaiheista tiedottamista ja kansalaisten osallistumisen turvaamista.

Valiokunta pitää tärkeänä pöytäkirjan tavoitetta saada aikaan ihmisten terveyden kannalta hyvä vesien ja vesihuollon tila. Tavoitteeseen pyritään hallituksen esityksen mukaan yhteistyöllä vesien käytöstä ja hoidosta vastaavien sekä terveyden edistämisestä ja ympäristönsuojelusta vastaavien tahojen kesken muun muassa ehkäisemällä, rajoittamalla ja vähentämällä vedestä aiheutuvia sairauksia. Tällaisten toimenpi-

teiden tärkeyttä korostaa myös se, että kansalaisten odotukset vesihuollosta vastaavien viranomaisten luotettavaan toimintaan ovat kasvaneet.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta katsoo, että hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset ovat terveydensuojelun lähtökohdista kannatettavia ja puoltaa niiden hyväksymistä muuttamattomina.

Lausunto

Lausuntonaan sosiaali- ja terveysvaliokunta esittää

että ympäristövaliokunta ottaa huomioon, mitä edellä on esitetty.

Helsingissä 24 päivänä syyskuuta 2004

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Valto Koski /sd
jäs. Sirpa Asko-Seljavaara /kok
Anneli Kiljunen /sd
Marjaana Koskinen /sd
Pehr Löfv /r
Riikka Moilanen-Savolainen /kesk
Aila Paloniemi /kesk

Juha Rehula /kesk
Paula Risikko /kok
Arto Seppälä /sd
Raija Vahasalo /kok
Erkki Virtanen /vas
Tuula Väättäinen /sd
vjäs. Terhi Peltokorpi /kesk.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Harri Sintonen.